

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian selvitys- ja lausuntopyyntö

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Esittelijä: sivistysjohtaja Arto Jormalainen

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia pyytää 29.5.2020 mennessä Karkkilan kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunnalta kantelun tutkimiseksi tarvittavan selvityksen ja lausunnon sivistystoimen menettelystä koulukuljetusta koskevassa asiassa.

Selvityspyyntö tarkoittaa tietojen hankkimista tosiasioista ja menettelyn perusteista. Lausuntopyyntö tarkoittaa puolestaan kannanottoa laillisuuskysymykseen, toisin sanoen kantelun kohteena olevan virkamiehen menettelyn arviointia. Selvitys- ja lausuntopyynnön tarkoitus on, että viranomainen hankkii asiassa arvostelujen viranhaltijoiden selvityksen ja antaa oman lausuntonsa asiassa. Selvitykseen tulee oheistaa asiaan oleellisesti liittyvät hallintopäätökset.

Karkkilan kaupungin hallintosäännön 9 § mukaan Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää koulukuljetuksen järjestämisen periaatteista ja 17 § (lautakunnan alaisten viranhaltijoiden ratkaisuvallalta) mukaan koulun rehtori päättää peruskoulukuljetuksista lautakunnan hyväksymien perusteiden mukaisesti. Lautakunnan päätöksen mukaisesti koulumatkaetuus voidaan myöntää huoltajan anomuksesta koulumatkan pituuden mukaan esiopetuksessa ja perusopetuksen vuosiluokilla 1 –2 yli kolmen (3) kilometrin ja vuosiluokilla 3 – 9 yli viiden (5) kilometrin koulumatkaan (Koulukuljetusperiaatteet, Sivistyslautakunta 18.8.2009). Koulun rehtori teki kielteisen koulukuljetuspäätöksen 13.4.2018 § 12 lautakunnan ohjeistuksen mukaisesti. Koulumatka ei täyttänyt lautakunnan koulukuljetusperiaatteita. Huoltajat valittivat päätöksestä.

Helsingin hallinto-oikeuden päätös 28.11.2018 palautti asian uudelleen valmisteluun.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian pyytämässä selvityksessä tulisi kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

1. Sivistysjohtajan toiminta Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen antamisen jälkeen.
2. Koulureitin vaarallisuuden arviointiin liittyvään menettelyyn sekä ko. kielteisen koulukuljetuspäätöksen saaneen oppilaan asiassa että kunnassa yleisemminkin. Vastausta toivotaan etenkin siihen, miten kunnassa on huomioitu hallinto-oikeuden ratkaisussa esitetyt näkökohdat arvioinnista.

Esityslistan oheismateriaali
- valitusasiakirjat ja selvityspyyntö
- sivistysjohtajan selvitys

Päätösehdotus:

Karkkilan kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunta antaa kanteluun liittyen Eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan selvityksen kuultuaan sivistysjohtajan selvityksen prosessista

Käsittely:

Sivistysjohtaja Arto Jormalainen esitteli ja alusti asiaa, ja poistui kokouksesta jääviyden vuoksi klo 19.39. Puheenjohtaja esitteli selvitys- ja lausunntoluonnosta, ja ehdotti eduskunnan oikeusasiamiehelle toimitettavaksi selvitykseksi ja lausunnoksi seuraavaa:

Karkkilan kasvatus- ja opetuslautakunnan selvitys ja lausunto, EOAK/2123/2020

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lähettämän selvitys- ja lausunntopyynnön mukaisesti Karkkilan kasvatus- ja opetuslautakunta antaa selvityksensä ja lausuntonsa 17.3.2020 vireille tulleeseen kanteluun, viite EOAK/2123/2020, koskien Karkkilan sivistysjohtaja Arto Jormalaisen toimintaa.

Selvitys

Koulutuksen järjestäjällä on oikeus ja velvollisuus valita koulureitin arviointiin käytettävät menetelmät. Oleellista on, että käytettäviä arviointimenetelmiä käytetään yhdenvertaisesti kaikkien kuljetusoppilaiden kohdalla. Karkkilan kaupungin koulukuljetusperiaatteiden mukaisesti koulumatkan turvallisuuteen perustuvat päätökset koulukuljetushakemuksiin tehdään Tiehallinnon Koululiitu-ohjelman koulureitin turvallisuudesta antaman arvion perusteella. Karkkilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti koulun rehtori päättää peruskoulukuljetuksista lautakunnan hyväksymien perusteiden mukaisesti.

Karkkilan kaupungin koulukuljetusperiaatteissa ei ole erikseen määritelty, miten arvioidaan sellaisten tieosuuksien vaarallisuutta, joille Koululiitu-ohjelma ei anna arviota. Tällaisissa tapauksissa kouluviranomainen arvioi koulureitin vaarallisuutta käyttäen omaa kokemustaan ja asiantuntemustaan, verraten arvioitavan koulureitin vaarallisuutta muihin vastaaviin Karkkilan tieosuuksiin ja/tai konsultoimalla lähialueen liikenneologistikkoo.

Karkkilan kaupungin Tuorilan koulun oppilaan koulureitin turvallisuutta ja oikeutta maksuttomaan koulukuljetukseen on arvioitu samoilla kriteereillä yhdenvertaisesti, kuin muidenkin Karkkilan n. 170 kuljetusoppilaan kohdalla. Oletuksena on ollut, että kyseessä on terve ja normaalisti kehittynyt lapsi. Koulureitin turvallisuutta arvioitaessa ei ole ollut tiedossa mitään sellaista oppilaasta johtuvaa koulumatkan vaikeuteen liittyvää asiaa, lääkärin lausuntoa tai muuta haasteellisuutta aiheuttavaa syytä, joiden perusteella oppilaalle tulisi myöntää maksuton koulukuljetus. Viranhaltija on tehnyt vaarallisuusarvion tieosuudesta, jolle Koululiitu-ohjelma ei ole antanut arviota, oman kokemuksensa perusteella sekä verraten koulureitin suhteita vastaaviin Karkkilan tieosuuksiin, joista Tuorilan koulun oppilaan koulureitin ei ole katsottu poikkeavan. Karkkilassa taajaman ulkopuolella valtaosa teistä on mutkaisia ja valaisemattomia hiekkateitä, eikä kevyen liikenteen väyliä ole. Junaradan ylityksiä ei koulumatkalla ole. Raskas liikenne koulumatkalla koulun alkamisen tai loppumisen aikoihin on vähäistä.

Lausunto

Karkkilan kasvatus- ja opetuslautakunta on kuullut sivistysjohtajaa ja saanut tämän selvityksen asiaan liittyen. Lautakunta katsoo, että Tuorilan koulun rehtorin huhtikuussa 2018 tekemä koulukuljetuspäätös on tehty Karkkilan kaupungin koulukuljetusperiaatteita noudattaen. Helsingin hallinto-oikeus on marraskuussa 2018 antamassaan ratkaisussa kumonnut kielteisen koulukuljetuspäätöksen ja palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi Tuorilan koulun rehtorille, jolle Karkkilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti päätös koulukuljetuksista kuuluu.

Tuorilan koulun rehtorin pyynnöstä ja saatuaan tiedon hallinto-oikeuden päätöksestä, sivistysjohtaja on laittanut viipymättä vireille toimenpiteet koulureitin vaarallisuuden arvioimiseksi ja noudattanut Karkkilan hallintosääntöä sekä toiminut hyvän hallintotavan mukaisesti. Hallinto-oikeuden ratkaisussa ei ole annettu aikarajaa koulureitin vaarallisuuden arvioimiseksi. Asian edetessä kävi ilmi, ettei poliisiviranomainen anna yksittäisissä tapauksissa lausuntoja koulureittien vaarallisuudesta. Koulureitin katselmuksen järjestäminen viivästyi sivistysjohtajasta riippumattomista syistä. Vastaavien tilanteiden varalta tulee selkiyttää vastuut koulureittien vaarallisuuden arvioinnissa, sekä sisäisesti Karkkilan kaupungin viranhaltijoiden välillä että Karkkilan kaupungin ja muiden viranomaistahojen välillä.

Sivistysjohtaja nauttii kasvatus- ja opetuslautakunnan luottamusta. Lautakunta hyväksyy sivistysjohtajan antaman selvityksen asiasta ja katsoo, että sivistysjohtaja on toiminut virkavastuulla, eikä ole tahallisesti viivyttänyt asian käsittelyä.

Päätös:

Karkkilan kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunta antaa kanteluun liittyen seuraavan selvityksen ja lausunnon eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan:

Karkkilan kasvatus- ja opetuslautakunnan selvitys ja lausunto, EOAK/2123/2020

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lähettämän selvitys- ja lausuntopyynnön mukaisesti Karkkilan kasvatus- ja opetuslautakunta antaa selvityksensä ja lausuntonsa 17.3.2020 vireille tulleeseen kanteluun, viite EOAK/2123/2020, koskien Karkkilan sivistysjohtaja Arto Jormalaisen toimintaa.

Selvitys

Koulutuksen järjestäjällä on oikeus ja velvollisuus valita koulureitin arviointiin käytettävät menetelmät. Oleellista on, että käytettäviä arviointimenetelmiä käytetään yhdenvertaisesti kaikkien kuljetusoppilaiden kohdalla. Karkkilan kaupungin koulukuljetusperiaatteiden mukaisesti koulumatkan turvallisuuteen perustuvat päätökset koulukuljetushakemuksiin tehdään Tiehallinnon Koululiitu-ohjelman koulureitin turvallisuudesta antaman arvion perusteella. Karkkilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti koulun rehtori päättää peruskoulukuljetuksista lautakunnan hyväksymien perusteiden mukaisesti.

Karkkilan kaupungin koulukuljetusperiaatteissa ei ole erikseen määritelty, miten arvioidaan sellaisten tieosuuksien vaarallisuutta, joille Koululiitu-ohjelma ei anna arviota. Tällaisissa tapauksissa kouluviranomainen arvioi koulureitin vaarallisuutta käyttäen omaa kokemustaan ja asiantuntemustaan, verraten arvioitavan koulureitin vaarallisuutta muihin vastaaviin Karkkilan tieosuuksiin ja/tai konsultoimalla lähialueen liikennelogistikkoa.

Karkkilan kaupungin Tuorilan koulun oppilaan koulureitin turvallisuutta ja oikeutta maksuttomaan koulukuljetukseen on arvioitu samoilla kriteereillä yhdenvertaisesti, kuin muidenkin Karkkilan n. 170 kuljetusoppilaan kohdalla. Oletuksena on ollut, että kyseessä on terve ja normaalisti kehittynyt lapsi. Koulureitin turvallisuutta arvioitaessa ei ole ollut tiedossa mitään sellaista oppilaasta johtuvaa koulumatkan vaikeuteen liittyvää asiaa, lääkärin lausuntoa tai muuta haasteellisuutta aiheuttavaa syytä, joiden perusteella oppilaalle tulisi myöntää maksuton koulukuljetus. Viranhaltija on tehnyt vaarallisuusarvion tieosuudesta, jolle Koululiitu-ohjelma ei ole antanut arviota, oman kokemuksensa perusteella sekä verraten koulureitin suhteita vastaaviin Karkkilan tieosuuksiin, joista Tuorilan koulun oppilaan koulureitin ei ole katsottu poikkeavan. Karkkilassa taajaman ulkopuolella valtaosa teistä on mutkaisia ja valaisemattomia hiekkateitä, eikä kevyen liikenteen väyliä ole. Junaradan ylityksiä ei koulumatkalla ole. Raskas liikenne koulumatkalla koulun alkamisen tai loppumisen aikoihin on vähäistä.

Lausunto

Karkkilan kasvatus- ja opetuslautakunta on kuullut sivistysjohtajaa ja saanut tämän selvityksen asiaan liittyen. Lautakunta katsoo, että Tuorilan koulun rehtorin huhtikuussa 2018 tekemä koulukuljetuspäätös on tehty Karkkilan kaupungin koulukuljetusperiaatteita noudattaen. Helsingin hallinto-oikeus on marraskuussa 2018 antamassaan ratkaisussa kumonnut kielteisen koulukuljetuspäätöksen ja palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi Tuorilan koulun rehtorille, jolle Karkkilan kaupungin hallintosäännön mukaisesti päätös koulukuljetuksista kuuluu.

Tuorilan koulun rehtorin pyynnöstä ja saatuaan tiedon hallinto-oikeuden päätöksestä, sivistysjohtaja on laittanut viipymättä vireille toimenpiteet koulureitin vaarallisuuden arvioimiseksi ja noudattanut Karkkilan hallintosääntöä sekä toiminut hyvän hallintotavan mukaisesti. Hallinto-oikeuden ratkaisussa ei ole annettu aikarajaa koulureitin vaarallisuuden arvioimiseksi. Asian edetessä kävi ilmi, ettei poliisiviranomainen anna yksittäisissä tapauksissa lausuntoja koulureittien vaarallisuudesta. Koulureitin katselmuksen järjestäminen viivästyi sivistysjohtajasta riippumattomista syistä. Vastaavien tilanteiden varalta tulee selkiyttää vastuut koulureittien vaarallisuuden arvioinnissa, sekä sisäisesti Karkkilan kaupungin viranhaltijoiden välillä että Karkkilan kaupungin ja muiden viranomaistahojen välillä.

Sivistysjohtaja nauttii kasvatus- ja opetuslautakunnan luottamusta. Lautakunta hyväksyy sivistysjohtajan antaman selvityksen asiasta ja katsoo, että sivistysjohtaja on toiminut virkavastuulla, eikä ole tahallisesti viivyttänyt asian käsittelyä.

Täytäntöönpano:

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Sivistysjohtaja
Tuorilan koulun rehtori